

Bractwo Gwarków
Związku Górnosląskiego

1

Polskie Górnictwo Węglowe 2015

- wprowadzenie do debaty

Dr inż. Jacek Korski

11.03.2015 r.

Agenda:

- Przyczyny i źródła kryzysu.
- Stan aktualny – akcje protestacyjne, program naprawczy – **czy to coś zmieni?**
- Jaka może być przyszłość polskiego węgla kamiennego i polskiego górnictwa?

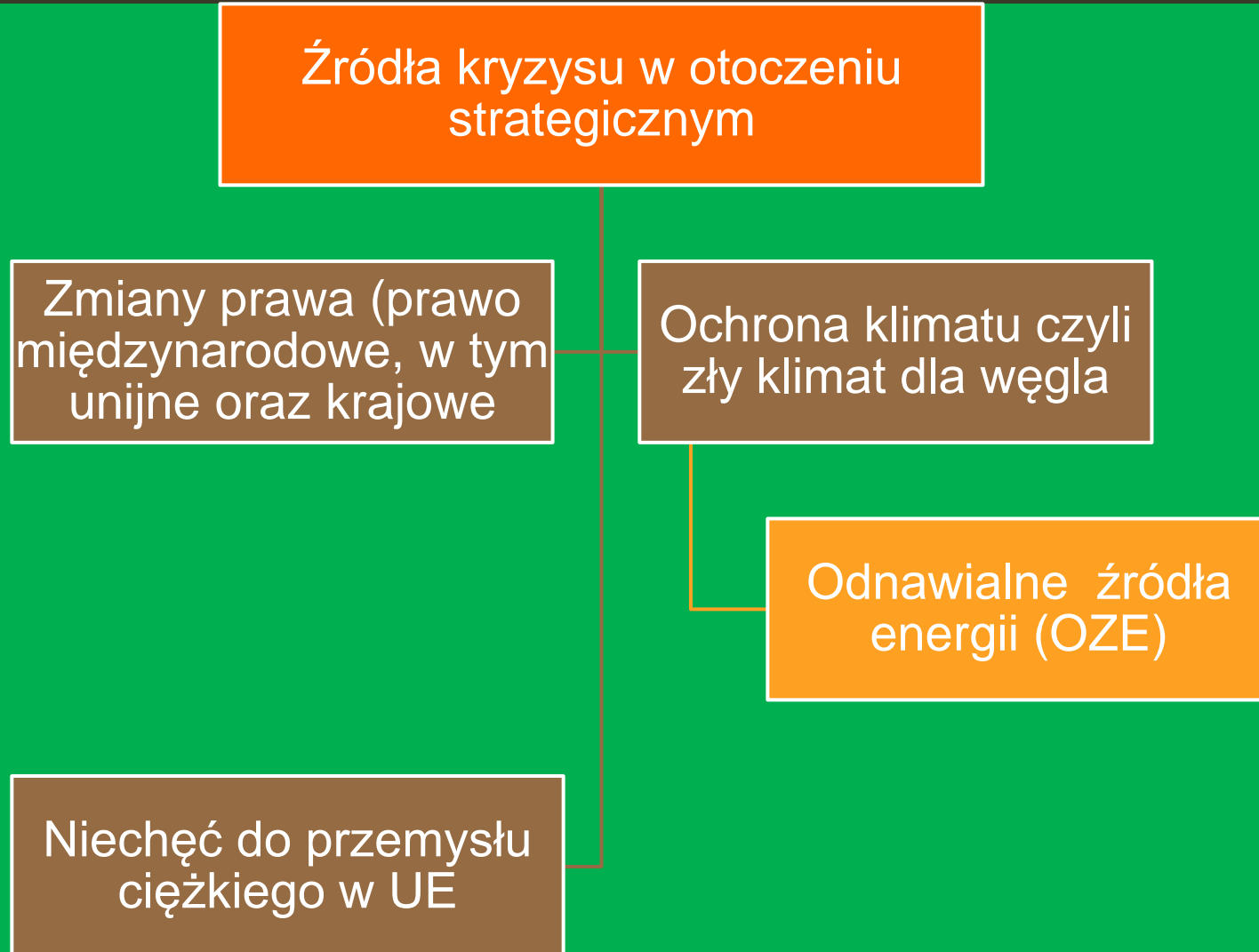
Przyczyny i źródła kryzysu

Sposób analizy przyczyn i źródeł kryzysu w polskim górnictwie węglowym

4

Makro-otoczenie – otoczenie strategiczne)

Otoczenie lokalne - rynkowe (**klienci**)

Odbiorców węgla w Polsce można podzielić na kilka grup:

- Energetyka zawodowa na węgiel kamienny;
- Ciepłownie i elektrownie przemysłowe na węgiel kamienny oraz inni odbiorcy przemysłowi;
- Drobni odbiorcy komunalni;
- Koksownie.

Energetyka zawodowa na węgiel kamienny

- Stopniowo wycofuje się najstarsze jednostki wytwórcze o dużym jednostkowym zużyciu węgla, a ponadto uruchamiane są one jako ostatnie w systemie.
- W polskim systemie energetycznym preferowane są jednostki wytwórcze na węgiel brunatny i istnieje obowiązek zakupu energii z OZE.
- Polska od dwóch lat jest importerem energii elektrycznej netto.

Ciepłownie i elektrownie przemysłowe na węgiel kamienny oraz inni odbiorcy przemysłowi

- Wspierane dotacjami termomodernizacje zmniejszają zapotrzebowanie na energię ciepłą
- Rosnące wymagania ochrony powietrza przy mniejszej możliwości zastosowania urządzeń ochrony powietrza (np. odpylanie i odsiarczanie) oraz problemy z zagospodarowaniem popiołów powoduje, że w tej grupie klientów maleje popyt na węgle o niskiej wartości opałowej i wysokiej zawartości siarki i popiołu.

Poszukiwany jest węgiel o niskiej zawartości siarki i wysokiej wartości opałowej, którego wydobycie w Polsce jest niewystarczające i drogie.

W przetargach publicznych dobrej jakości polski węgiel energetyczny oferowany był po ok. 10,5zł/GJ (tej samej jakości węgiel rosyjski o niższej zawartości siarki (0,3%) oferowano po ok. 9,5zł/GJ

Drobni odbiorcy komunalni

- Pojemność polskiego rynku węgla opałowego (tzw. węgiel gruby i węgle „ekologiczne”) szacowana jest na ok. 11mln Mg jednak polscy producenci nie są w stanie zaspokoić w pełni popytu na takie paliwa;
- Dobra jakość i niższe ceny importowanego węgla rosyjskiego powoduje, że węgiel ten zdominował rynek północnej i wschodniej Polski.
- Ta grupa klientów jako podstawowe kryterium wyboru uznaje cenę i dostępność węgla.

Koksownie

- Istnieją dwie duże grupy producentów koksu w Polsce – związana z producentem węgla kamiennego grupa koksowa JSW i związana z produkcją stali grupa Arcelor Mittal.
- Wysokie wymagania wobec węgla wsadowego „hard” powodują, że, mimo spadków cen, opłaca się go wydobywać,
- Wydobywanie węgla koksowego (hard) spada w Polsce systematycznie i jego wydobywanie nie pozwala na zaspokojenie krajowego popytu (stad import węgla koksowego z Czech i spoza Europy).

Otoczenie lokalne - rynkowe **(dostawcy)**

Wzrastają ceny dostaw towarów i usług ze względu na:

- Rosnące wymagania jakościowe, w tym wynikające z przepisów UE i polskich przepisów górniczych.
- Wzrastające koszty pracy brutto w polskich przedsiębiorstwach.
- Malejąca konkurencja i ilość dostawców dla górnictwa węglowego.
- Pogarszającą się płynność finansowa przedsiębiorstw górniczych i wydłużenie terminów płatności.

Otoczenie lokalne - rynkowe (konkurenci)

Rośnie konkurencja na polskim rynku węglowym ponieważ:

- LW Bogdanka podwoiła w latach 2009-2014 wydobyć (do ponad 11mln Mg/r. o niskich kosztach wydobyć).
- Modernizacja terminali morskich w Świnoujściu i Gdańsku (d. Rudoport – Port Północny) zwiększyła ilościowe możliwości przywozu węgla drogą morską (obecnie ok. 30mln Mg/r),
- Zmodernizowano lądowe stacje przeladunkowe na wschodniej i północno-wschodniej zwiększając ich możliwości importowe.
- Polscy producenci węgla kamiennego dysponują nadmierną zdolnością wydobyć węgla kamiennego o wartości opałowej poniżej 25GJ/Mg i znacznej zawartości siarki(np. Bogdanka, Piast i Ziemowit, Brzeszcze i in.) przy malejącym popycie na taki węgiel.
- Rośnie podaż wysokiej jakości węgla energetycznych z importu o konkurencyjnej cenie.

Grzebiąc w starych gazetach, w "Pulsie Biznesu"
z 2 marca 2010 r. trafiłem na taką informację:

KW aktualizuje strategię do 2015 r.

*Kompania Węglowa (KW) przygotowuje w tym miesiącu
założenia aktualizacji strategii firmy do 2015 r.*

*Dokument ma być m.in. odpowiedzią na nadprodukcję
węgla, szacowaną przez Mirosława Kugiela, prezesa
KW, na 10 mln ton. W sytuacji nadprodukcji oraz
rosnących kosztów (...) firma zastanowi się także nad
tym, czy wszystkie jej kopalnie muszą dalej pracować.*

Polskie górnictwo węglowe od wewnątrz

Jedynym szefem jest klient
zewnątrzny, bo może
wyrzucić z firmy każdego
od prezesa w dół – po
prostu pójdzie i wyda
swoje pieniądze gdzieś
indziej...

Sam Watson

Polskie górnictwo węglowe traci pozycję na rynku ze względu na:

19

Jacek Korsi - Polskie Górnictwo
Węglowe 2015

- Rosnące koszty wydobycia węgla kamiennego (zwłaszcza na Górnym Śląsku);
- Spadek wydobycia węgla energetycznych o wysokiej wartości opałowej i niskiej zawartości siarki – tracimy m.in. bliskie rynki zagraniczne (Niemcy) ;
- Spadek wydobycia węgla koksowego typu „hard” (polski typ. 35.1 i 35.2A);
- Spadek wydobycia tzw. węgla ekologicznych (Eko-groszki i Eko-miały) do palenisk (kotłów) retortowych.

„Nieobecne” na rynku asortymenty polskiego węgla kamiennego zastępuje węgiel z importu, w tym wysokiej jakości węgiel z Federacji Rosyjski i Czech.

Możliwości jakościowe podaży polskiego węgla a rynek krajowy

20

Jacek Korski - Polskie Górnictwo
Węglowe 2015

Popyt na
rynku
krajowym
wg jakości i
asortymentu
węgla

Podaż
węgla z
polskich
kopalń wg
jakości i
asortymentu

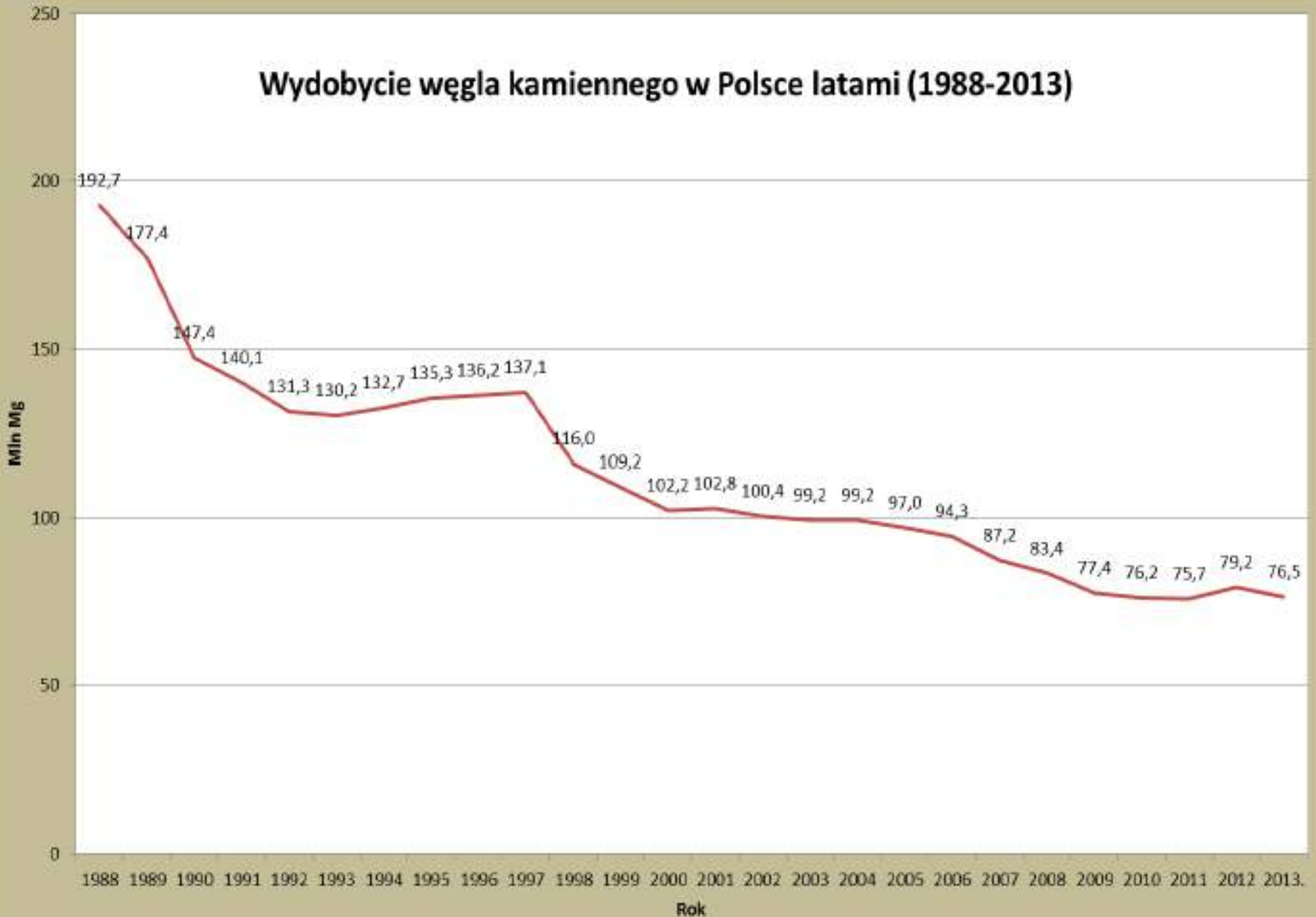
***...nie ma nic bardziej
nieefektywnego, niż
wykonywanie
efektywnie rzeczy,
których nie powinno się
wykonywać w ogóle.***

Peter Drucker

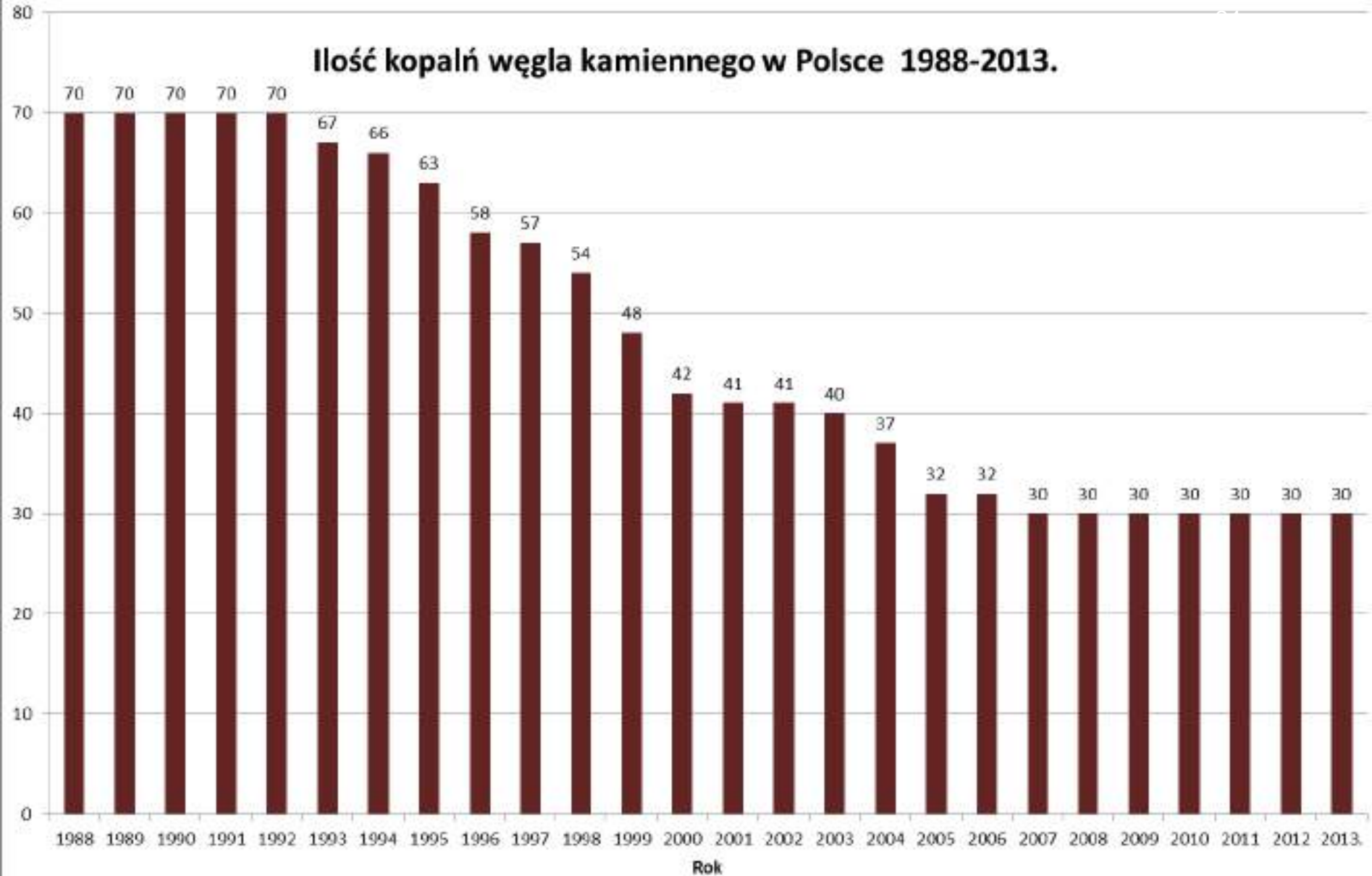
Wprowadzenie przepisów egzekwujących jakość węgla znajdującego się w obrocie handlowym w Polsce jako sposób przeciwdziałania napływaniu węgla z importu (zwłaszcza z Rosji) obróci się, przede wszystkim, przeciwko polskim producentom węgla kamiennego.

Certyfikaty jakościowe

Wydobycie węgla kamiennego w Polsce latami (1988-2013)

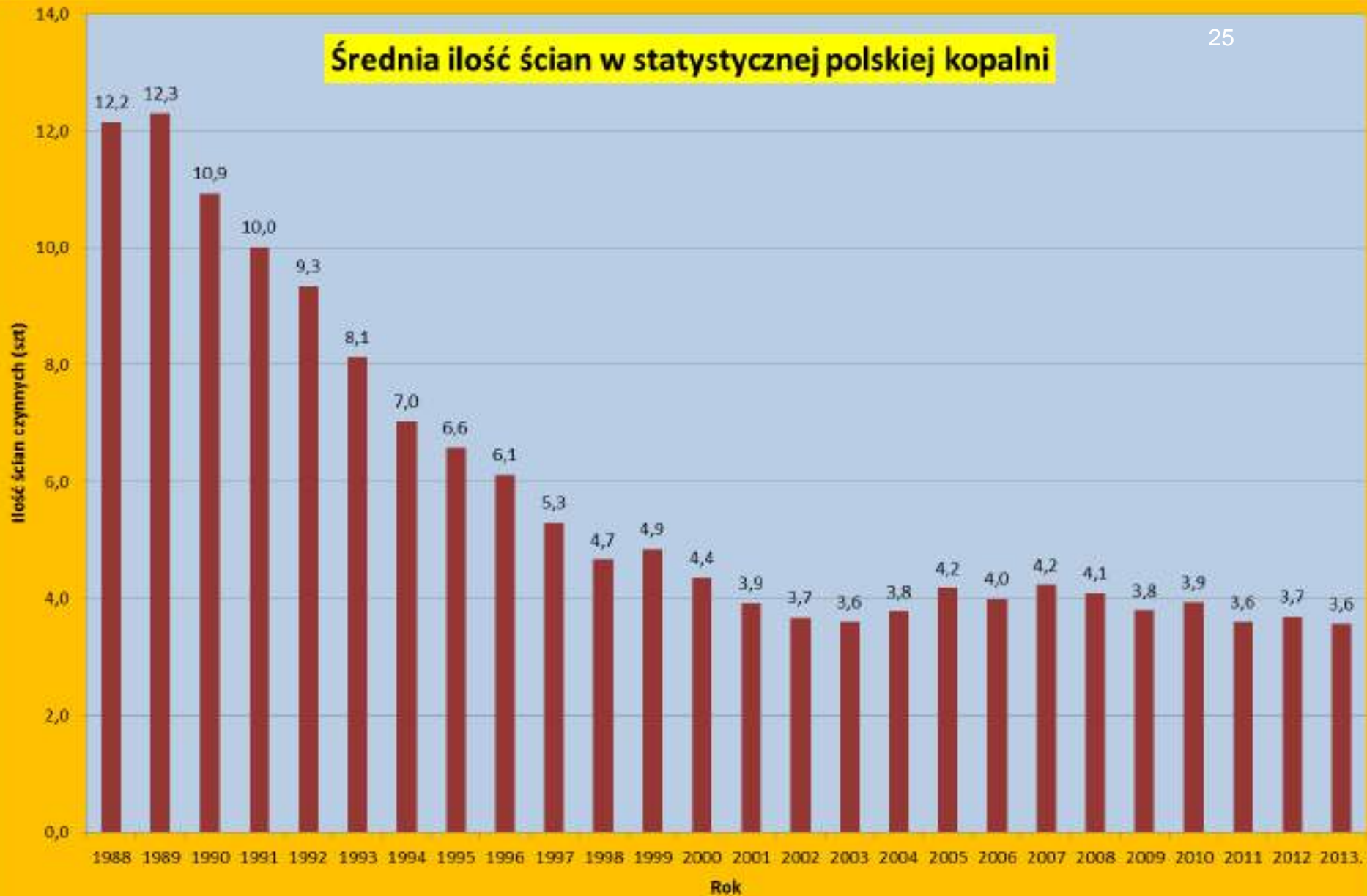

Ilość kopalń węgla kamiennego w Polsce 1988-2013.

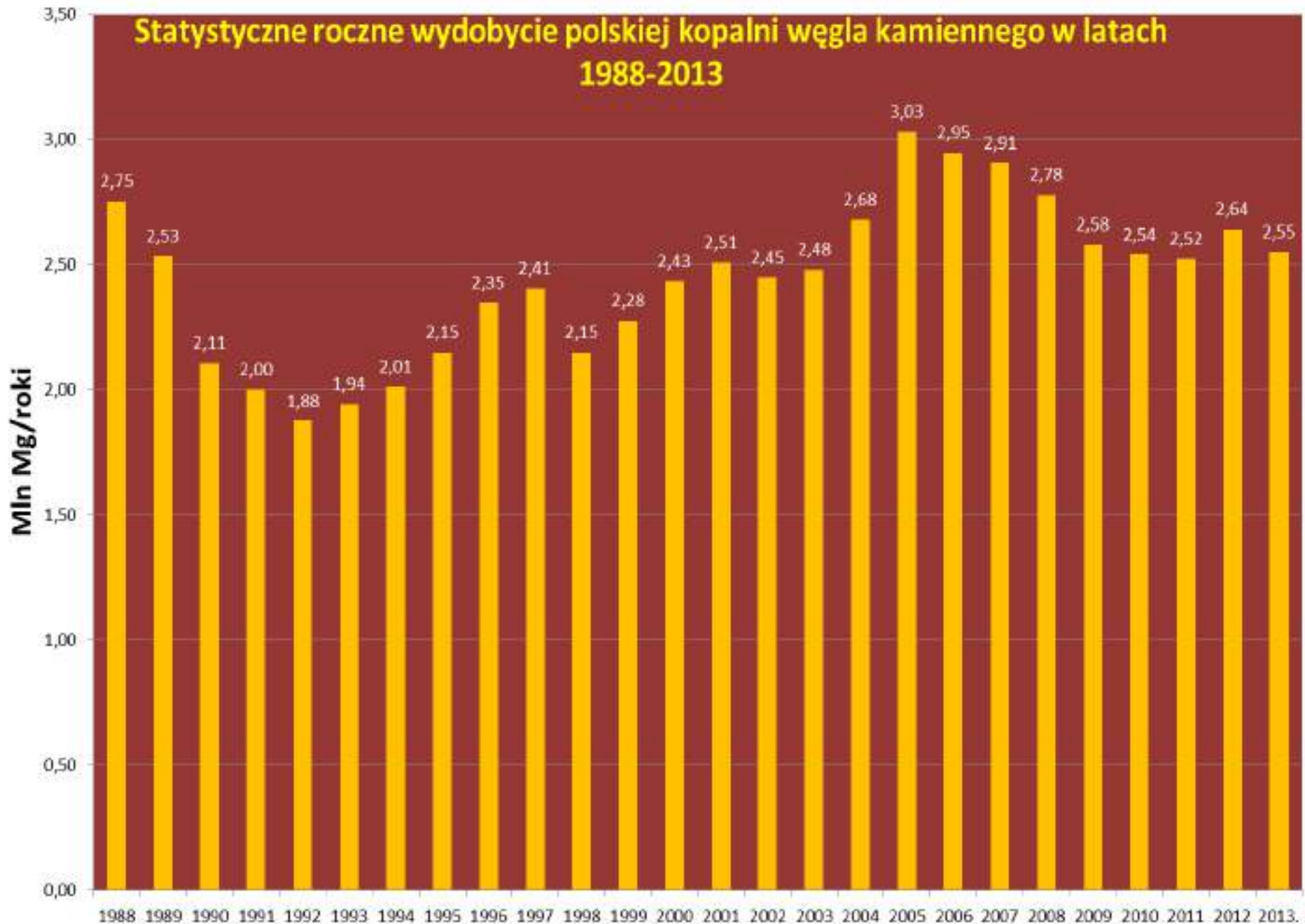

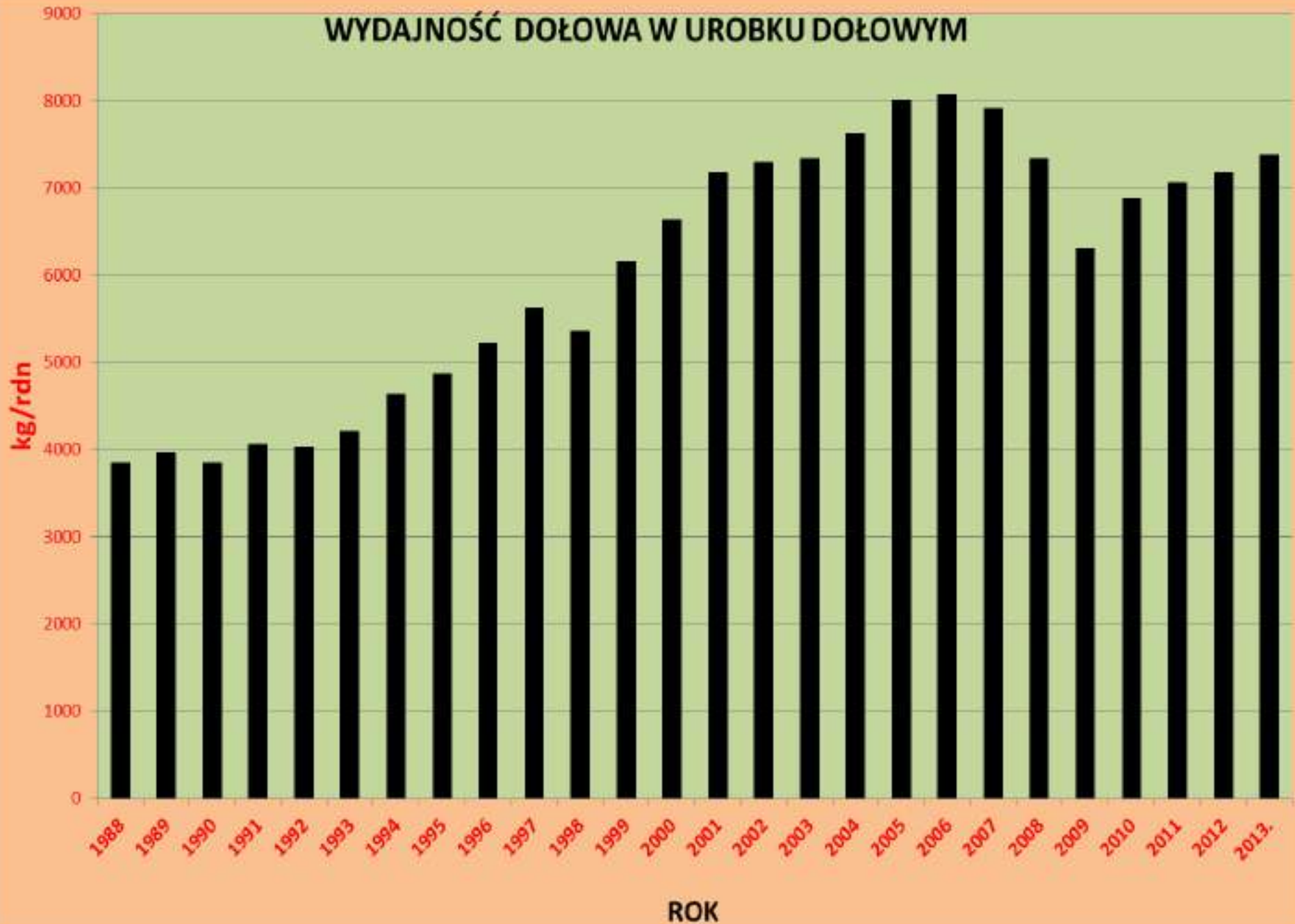
Średnia ilość ścian w statystycznej polskiej kopalni

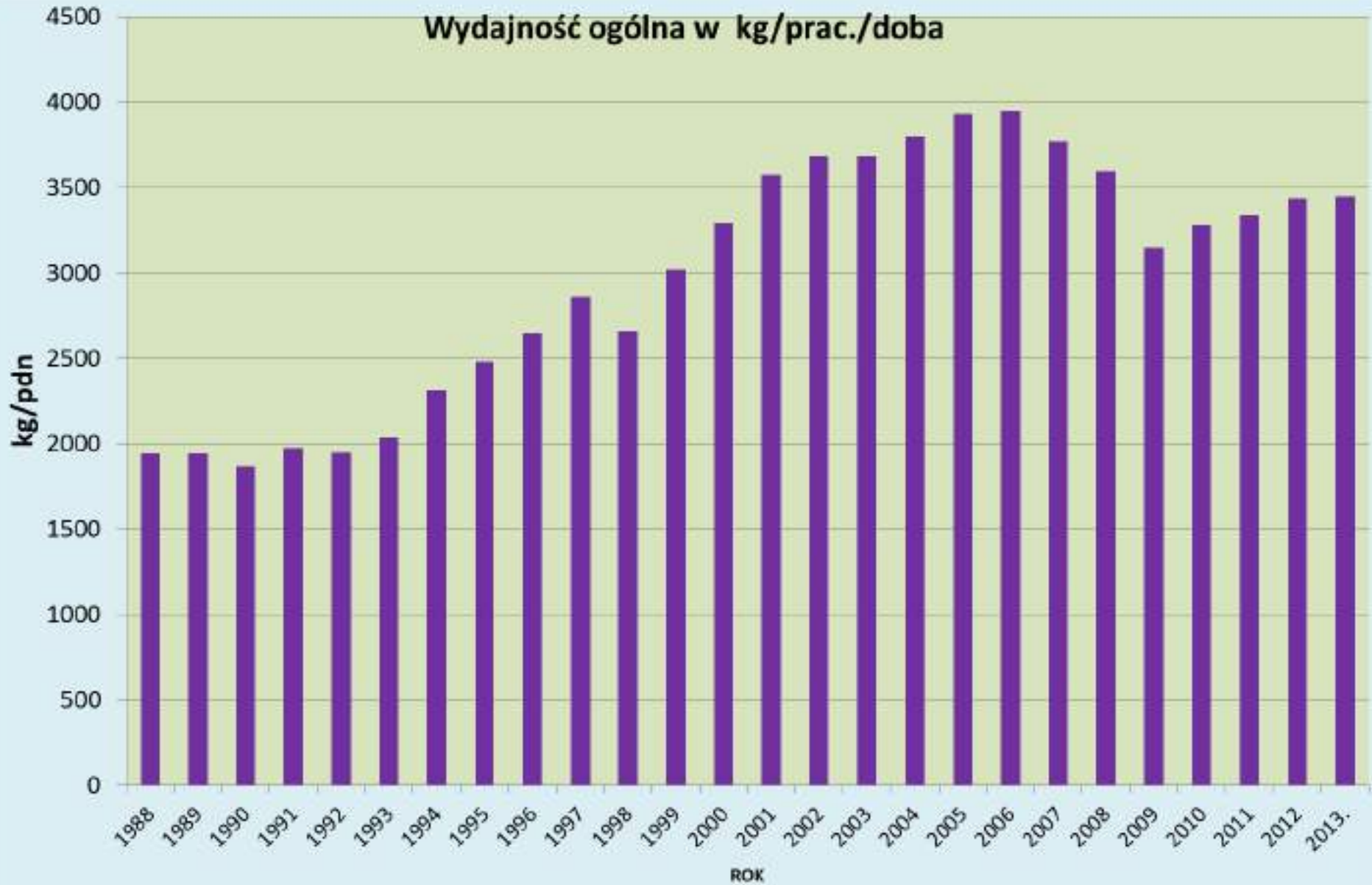

Statystyczne roczne wydobycie polskiej kopalni węgla kamiennego w latach 1988-2013

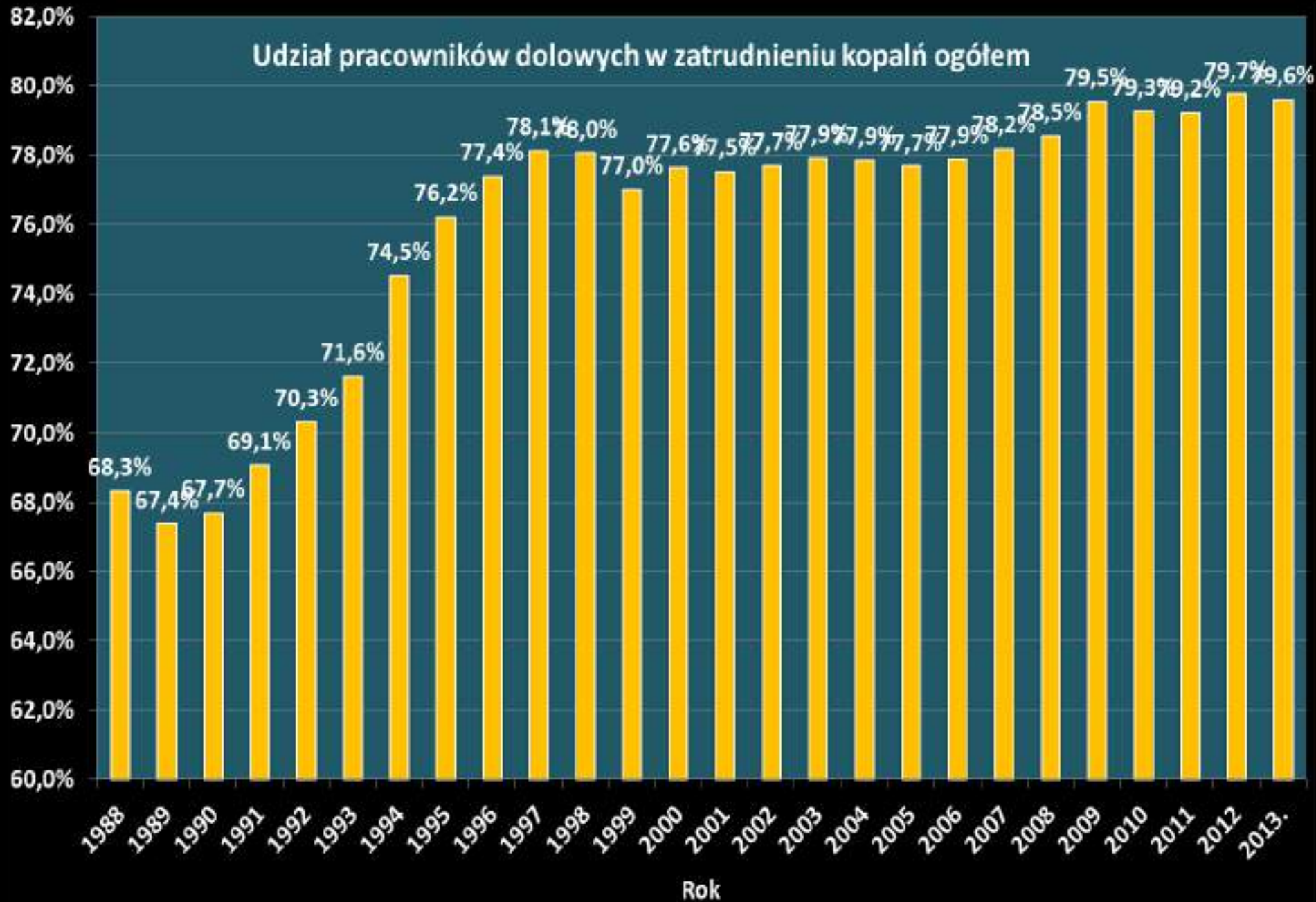

WYDAJNOŚĆ DOŁOWA W UROBKU DOŁOWYM

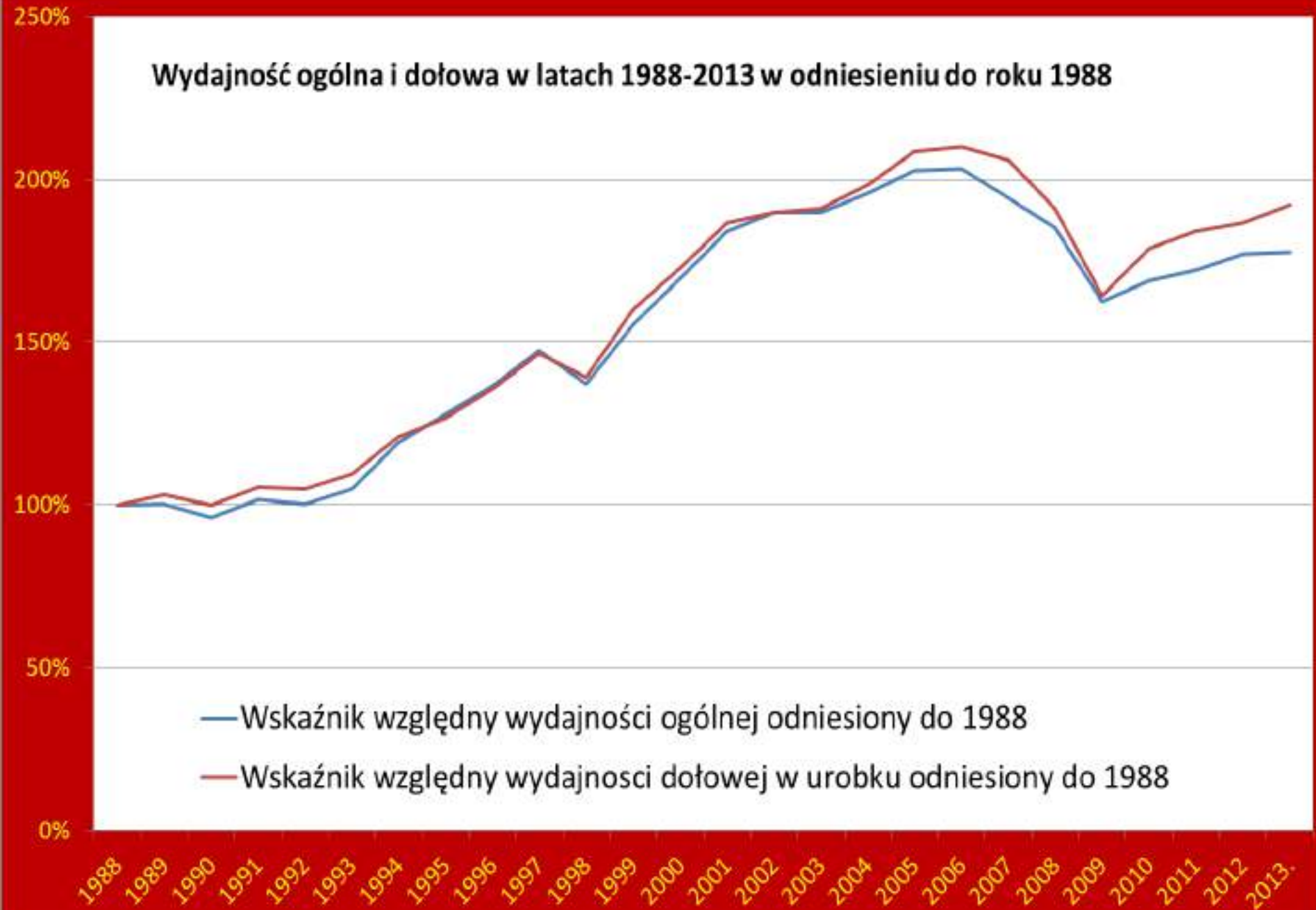

Udział pracowników dolowych w zatrudnieniu kopalń ogółem

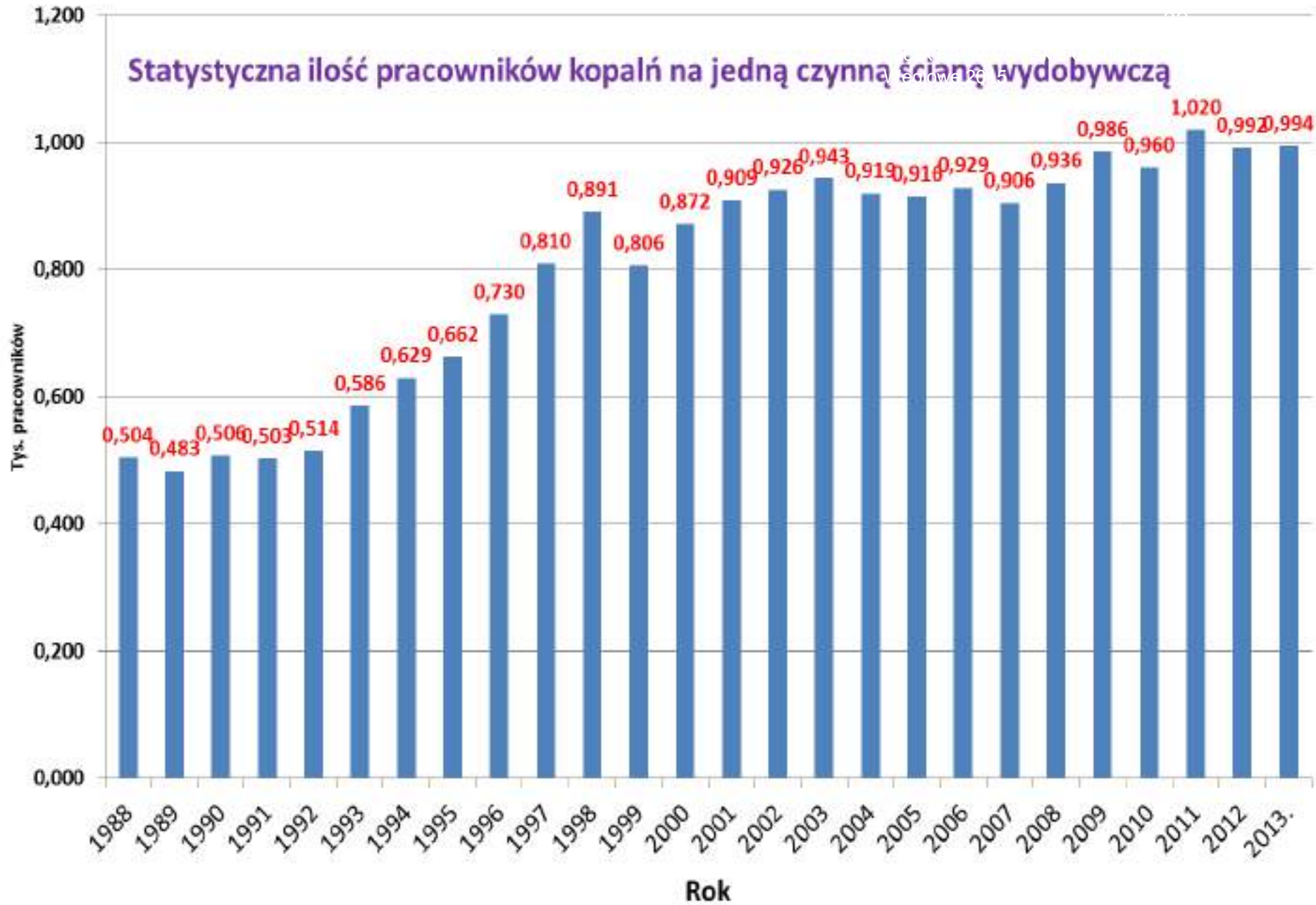

Wydajność ogólna i dołowa w latach 1988-2013 w odniesieniu do roku 1988

Statystyczna ilość pracowników kopalń na jedną czynną ścianę wydobywczą

Stan aktualny – akcje
protestacyjne, program naprawczy
– **czy to coś zmieni?**

Stan aktualny:

- Obowiązująca w UE polityka dekarbonizacji gospodarki jako sposób na walkę
- Zadłużenie branży oceniane na 8mld zł (w tym 4,5mld Kompania Węglowa);
- Zapasy węgla przekraczające łącznie 15mln Mg łącznie w górnictwie i energetyce;
- Mała elastyczność kosztowa polskich producentów węgla kamiennego, w tym wysoki udział kosztów pracy,
- Malejące wydobycie atrakcyjnych rynkowo węgla (koksowy typu „Hard” i węgle opalowe, w tym tzw. węgle grube i paliwa ekologiczne;

powodują, że niemal wszyscy polscy producenci węgla kamiennego stoją na granicy utraty płynności finansowej.

Mimo, iż przedstawiciele związków zawodowych w Polskim Górnictwie Węglowym mieli dostęp do informacji o sytuacji spółek węglowych (JSW i KHW – wybierani przez załogę członkowie Rad Nadzorczych i członkowie Zarządu, w KW Rada Pracowników) to podejmowali działania o charakterze protestacyjnym dopiero w sytuacji zagrożenia wypłat i ograniczania innych świadczeń lub próbach podejmowania działań naprawczych przez zarządy spółek węglowych!

Mimo opracowania przez firmę Roland Berger pod koniec 2013 raportu o sytuacji w śląskim górnictwie i jej przyczynach nie podjęto żadnych działań naprawczych dla usunięcia tych przyczyn i przeciwdziałaniu dalszemu pogarszaniu się zaistniałej sytuacji.

Spektakularne akcje protestacyjne doprowadzały do zmian w składach zarządów spółek węglowych i podpisywania kolejnych porozumień, których podstawowym celem jest doraźne przywracanie spokoju społecznego.

Zamiast pogłębionej diagnozy i analizy źródeł i przyczyn złej sytuacji śląskich spółek węglowych politycy przyjęli ocenę sytuacji przedstawioną przez liderów związkowych – istotne było „lanie oliwy na wzburzone fale”.

Zapomniano jednak lub zaakceptowano wiedzę, że „fale uspokajają się do czasu wyczerpania zapasów oliwy”.

Program naprawczy KW

- Przekazanie 4 kopalń lub ruchów połączonych kopalń (ruch Centrum KWK Bobrek-Centrum, ruch Makoszowy KWK Sosnica-Makoszowy , Piekary, Brzeszcze do SRK.
- Przeniesienie 11 kopalń lub ich ruchów oraz 4 zakładów KW do tzw. Nowej Kompanii Węglowej.
- Zbycie samodzielnej KWK Bobrek do Weglokoks-Kraj.
- Zbycie kopalń rybnickich (Marcel, Rydułtowy-Anna, Jankowice, Chwałowice) do spółki celowej Węglokoks Rybnicki Okręg Wydobywczy (9 lutego br. zawarto przedwstępną warunkową umowę sprzedaży).
- Zaoferowanie kopalń Makoszowy i Piekary przekazywanych do SRK innym inwestorom.
- Restrukturyzacja zatrudnienie - realizacja szerokiego PDO – Pakietu Dobrowolnych Odejść zapisana w ustawie.
- Poszanowanie praw wierzycieli „starej” KW

Założenia programu JSW

- Poprawa produktywności majątku produkcyjnego – m.in. przez wydłużenie tygodnia roboczego z 5 do 6 dni roboczych.
- Zwiększenie efektywności zasobów ludzkich,
- Racjonalizacja kosztów pracy.

Program KHW

- Wygaszenie KWK Wieczorek i ruchu Boże Dary KWK Murcki - Staszic
- Zachowanie miejsc pracy
- Zbycie ZEC

Uwaga: KWK Kazimierz-Juliusz Sp. z o.o. zbyto wcześniej do SRK, gdzie zostanie wygaszona (zlikwidowana).

Jaka może być
przyszłość polskiego
węglu kamiennego
i polskiego górnictwa?

Biorąc pod uwagę, że:

- Wzrost gospodarczy Polski nie przekłada się proporcjonalnie na wzrost zużycia energii elektrycznej,
- Dotowane projekty termomodernizacji i nowe technologie w budownictwie zmniejszają zapotrzebowanie na energię do ogrzewania.
- Jeżeli powstaną nowe bloki energetyczne na węgiel kamienny to będą miały znacznie niższe od obecnych jednostkowe zużycie paliwa (węgiel kamienny) – przy tej samej mocy będą potrzebować znacząco mniej węgla.
- W tzw. mikście energetycznym będzie mała udział węgla (także kamiennego).
- Przestała działać tzw. renta geograficzna chroniąca przed konkurencją zewnętrzną.
- Nie występują obiektywne czynniki wskazujące na wzrost zapotrzebowania na węgiel kamienny wydobywany przez polskie kopalnie (ilość, jakość, cena).
- Maleje w Polsce wydobywanie węgla kamiennego o jakości spełniającej wymagania obrotu międzynarodowego przy wysokim koszcie wydobycia.

Mimo, że węgle kopalne stanowiąc będą jeszcze przez wiele lat podstawowe nośniki w produkcji energii elektrycznej w Polsce zapotrzebowanie polskiej gospodarki na węgiel kamienny będzie szybko maleć!

Moim zdaniem:

- Zawarte porozumienia społeczne i nowe regulacje prawne w istocie nie rozwiązują, żadnego z fundamentalnych problemów polskiego górnictwa węgla kamiennego, a jedynie odsuwają w czasie katastrofę i łagodzą konflikty społeczne.
- Program Naprawczy dla KW nie rozwiązuje problemu zadłużenia tej spółki, a tylko nieznacznie ograniczy podaż węgla kamiennego.

**W konsekwencji po 2020 roku przetrwa
w Polsce 10-12 kopalń węgla
kamiennego**

Dziękuję za uwagę!

Bractwo Gwarków
Związku Górnictwa Węglowego